بسم الله الرحمن الرحيم

ރައްޔިތުންގެ مجلس ގެ [illegible].

މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ.

يومية نمبر 3/79

1979 ވަނަ އަހަރުގެ ފުރަތަމަ ދައުރުގެ ފުރަތަމަ جلسة

28-3-79 [illegible] 9.00 ގައި مجلس [illegible]

1 - [illegible] مجلس ގެ رئيس އަލްފާޟިލް الشيخ أحمد شاطر قواعد ން جلسة [illegible] صلوات [illegible] حاضر [illegible] [illegible] ممبر [illegible] الأستاذ فتح الله إسمعيل [illegible] [illegible] رئيس الجمهورية ގެ ممبر އަލްފާޟިލް الأستاذ ابرهيم شهاب [illegible] مسألة [illegible] مسألة [illegible] مجلس ގެ رئيس [illegible] مسألة مجلس [illegible] مجلس [illegible] سكرتري [illegible].

رئيس الجمهورية ގެ ممبر އަލްފާޟިލް الأستاذ ابرهيم شهاب [illegible] مسألة

بسم الله الرحمن الرحيم

ޑރ. [illegible].

މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ.

رعيّة [illegible] مجلس ގެ [illegible]

[illegible] سلام [illegible]

ރައްޔިތުންގެ مجلس ގެ ގދ. ރ. އަތޮޅު ممبر އައްސައްޔިދު الشيخ عبدالله زهري 1979-
1-22 ވަނަ އަވަހާރަވުމާ ގުޅިގެން ، ރިޔާސަތުން مجلس ބައިވެރިވުމުން تعزية ގެ ޤަރާރު
ފާސްކުރުން އަދި ސަލާމް ދެއްވުން.

ދިރާ ، ކޮމިޓީ مسألة ފަދަ ކުރުމާ ބެހޭ ގޮތުން ފާހަގަކުރައްވަން ދިޔ مسألة މިނިވަން
ކަން ހުށަހެޅުމަށް ދެއްވުން އަރުވައި.

ދި مسألة ގައި ހުށަހެޅުން تائيد ކުރެއްވީ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރު
الفاضل ابرهيم حلمي ދީދީ އެވެ.

6 ޖަނަވަރީ 1979

خادمكم
(ސޮއި)
ابرهيم شهاب
(رئيس الجمهورية ގެ ممبر)

تائيد ކުރައްވާ ممبر ގެ ސޮއި
(ސޮއި)
ابرهيم حلمي ދީދީ
(رئيس الجمهورية ގެ ممبر)

ދި مسألة ކޮމިޓީ مسألة ފަދަ ކުރުމަށް ގެންދެވުން رئيس الجمهورية ގެ ممبر الفاضل
މުޙަންމަދު ޙަމްދޫން ހުށަހެޅުއްވުމުން ގދ. އަތޮޅު ممبر السيد ابرهيم حليم تائيد ކުރެއްވި އެވެ.
مجلس ގެ ރިޔާސަތުން ވޯޓަށް އެހުމުން ، ދި مسألة ކޮމިޓީ مسألة ގެ ގޮތުގައި ، ދި
ދި جلسة އަށް ހާޒިރުވެ ތިބި مجلس ގެ اتفاق ން ނިމުނެވެ. حاضر ވެ ތިބީ 42 ممبر ންނެވެ.
ކޮމިޓީ مسألة ގެ ގޮތުގައި ދި مسألة ގެ ބަހުސް ފެށުމުގެ ކުރިން مجلس ގެ
رئيس ގެ އަރިހުން ރިޔާސަތު رئيس الجمهورية ގެ ممبر އަލްފާޟިލް الأستاذ ابرهيم شهاب ވަޑައިގެން
ހަވާލުވެ ސެކްރެޓަރީ مجلس އަށް ދިޔުމުން ފަށައިގަތެވެ.
رئيس الجمهورية ގެ ممبر އަލްފާޟިލް الأستاذ ابرهيم شهاب ދިޔައުމުން ސެކްރެޓަރީ ގެ ވަޒީ

ފުރުސަތުގައި އެވަގު ވަފާތުވި الشيخ عبدالله زهري އާއިގުޅޭގޮތުގެ مناسبة ގައި އަރިހުގައި ދެންނެވުން

ހިތާމަ ފާޅުކުރަން ވަޒީރުންނާއި ވަޒީރުން ފޮނުވައިދޭ. الشيخ عبدالله زهري އަކީ ދާއިމީ ވަރަށް ޤައުމު

ތަރައްޤީކުރުން تعارف ކުރެވިފައިވާ ބޮޑު ޢާލިމެއް. އެކަލޭގެފާނަކީ ދީނީ تعليم ދިނުމުގެ ފަރާތުން

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ދަރިންނަށް އެތައް ޚިދުމަތްތަކެއް ކޮށްދެއްވި. އެކަލޭގެފާނަކީ ރައްޔިތުންގެ مجلس ގެ މެންބަރެއްގެ ގޮތުގައި

ގައި ވެސް ދިރިއުޅުއްވި ވެރިޔަކު. އެކަން خدمة އަދާކުރައްވާ ފަރާތެއް مجلس ގައި ހިތްވަރުދެއްވި

ފަރާތެއް ވީއިރު ކުރެއްވި ޚިދުމަތް ހަނދާންކުރަން. އެހެންކަމުން، އެކަލޭގެފާނުގެ ވަފާތާ

ގުޅިގެން ހިތާމަ މި مجلس އިން ފާޅުކުރަން ހުށަހަޅަން ބޭނުންވަނީ ރައްޔިތުންގެ ހިތާމަ ފާޅުކުރުމަށް

ނަޒަރު، އެކަލޭގެ ހަނދާނީ ދުޢާ. އަދި عبدالله زهري އާއި ދިމާލަށް ރަޙްމަތްލެއްވުމަށް رحمة

ދެއްވުމަށް އެދި عائلة އަށް تعزية ފޮނުވުމާއި، އެކަލޭގެ ހަނދާނުގައި ހިމެނުން ހުށަހަޅަން.

رئيس الجمهورية ގެ މެންބަރު الفاضل ابراهيم ناصر ރަސްމީ ގޮތުން ފޮނުއްވި. رئيس الجمهورية

ގެ މެންބަރެއްގެ ގޮތުގައި الأستاذ ابراهيم شهاب ތާއީދުކުރައްވާ ހުށަހެޅުއްވި مسئلة އަށް تائيد ކުރައްވަމުން

ވިދާޅުވީ. الشيخ عبدالله زهري އަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ދީނީ ދާއިރާއިން ދައުލަތަށް دولة އަށް ޚިދުމަތްކުރެއްވި

خدمة ތެރިއެއް. އެކަލޭގެފާނު ރާއްޖޭގެ ދަރިންނަށް علم ދެއްވުމަށް ކުރެއްވި ޚިދުމަތް ނުހަނު

ބޮޑު، ހަނދާންކުރުމަކީ واجب އެއް. އެކަލޭގެފާނުގެ ވަރަށް ގިނަ ޚިދުމަތްތަކެއް ދިވެހި تعارف ކުރެވިފައިވޭ

ރާއްޖެއަށް ކުރެއްވި. އެހެންވީމާ ހިތާމަ އަޅުގަނޑު تعزية ގެ ގޮތުގައި ހުށަހެޅުމަށް ތާއީދުކުރަން

ހަނދާންކޮށް ދުޢާކުރަން تائيد ކުރަމުން. ދެން ރަސްމީ ގޮތުން مرحوم އަށް رحمة ލެއްވުމަށް جنات

النعيم ގެ ދަރަޖަ نعمة ދެއްވުމަށް ދުޢާކުރަން. آمين

މި مسألة އަށް ހުރިހާ تائيد ލިބިގެން مجلس ގެ رئيس ވޯޓަށް އެހުމުން

ވޯޓުން މި مسألة ހުށަހެޅި جلسة ގެ اتفاق ލިބުނެވެ. (حاضر ވެ ހުރި 34 މެންބަރުން)

އެޖެންޑާގެ 2 ވަނަ ނަންބަރަށް ދިޔުމުގެ ކުރިން ރައީސް، ابراهيم ناصر قانون

ގެ خلاف އަށް ކަމެއް ކުރެވިފައިވާ ކަމަށް ބެލުމަށް تحقيق ކުރުމަށް ހުށަހަޅާ مجلس އަށް

ފޮނުވި ދެންނެވުމުގެ 2 ވަނަ ބައި ކުރިއަށް ގެންދިޔުމަށް مجلس ގެ رئيس ވިދާޅުވީ، އެ ބައި

مجلس އަށް ހުށަހެޅުމަށް إشارة ކުރެއްވީ ގެ ގޮތުން އެ ބައި مجلس އިން ހިނގުމަށް

ދިޔުމުގެ سكرتري އަށް.

(ދެ ވަނަ ބައި ގެ ސުވާލަށް މެންބަރުން سوال ކުރުމަށް ފުރުސަތު.)

دورة ގެ ޖަލްސާގައި ގަވާއިދުގެ ދަށުން ދިމާވާ ސުވާލު ކުރުމަށް ޖަވާބު

ދިނުމަށް ފަހު މެންބަރުން ގެންދިޔުމަށް ފުރުސަތު ދެއްވި، ކަމަށް ދެ مجلس ގެ

رئيس سؤال ކުރެއްވުމުން ފަރުމާގެ މެމްބަރ الفاضل علي محمّد ދީދީ. އަދި މެމްބަރ الفاضل حسين ޝަރީފު ދީދީ ތާއީދުކުރެއްވުން ނޫންކަމަށް ބުނެދިނުމުން ދެ ޕާޓީއަށް ވޯޓަށް އެހުމުގައި ބޭނުންވާ ވޯޓު ލިބިގެން ނުދާނެ. މެމްބަރ الفاضل عبدالله جميل، تائيد ކުރެއްވުމުން މިވަގުތު مجلس ގެ رئيس ގެ إشارة އަށް ތާއީދު ކުރައްވައި ދެއްވުމުން ބަހުސް ނިމުނީއެވެ. 10 މިނެޓުގެ ހުސްވަގުތެއް مجلس ގެ رئيس ދެއްވައިފިއެވެ. އޭގެ ފަހުން 10.50 ގައެވެ.

---

10 މިނެޓުގެ ހުސްވަގުތަށްފަހު جلسة ފެށުނީ 10.17 ގައެވެ. އޭރު ޖަލްސާގައި ހާޒިރުވެ ތިއްބެވީ 24 މެމްބަރުންނެވެ. އަދި ހުޅުވިގެން ދިޔައީ އިސްލާމްދީނުގެ ވާހަކައެވެ. ދުޢާ ކިޔުއްވީ الاستاذ فتح الله جميل ވަޙީދު އިބްރާހީމް ދީދީއެވެ.

2 - އެޖެންޑާގައި ވާގޮތުން ދެންއޮތީ رئيس الجمهوريّة ގެ ރިޔާސަތުން ފޮނުއްވާފައިވާ 8 ބިލު ކިޔުން. ދެން ހިނގާނީ مجلس ގެ رئيس ގެ ރިޔާސަތުގައެވެ. ބިލު ކިޔުމަށް مجلس ގެ رئيس ގެ އަމުރުފުޅާ ވާގޮތަށް مجلس އަށް ހުށަހެޅުމަށް ނެރުއްވިއެވެ.

ފުރަތަމަ ކިޔުން

قانون نمبر 3/68 ގެ (އިންތިޚާބުތަކާބެހޭ ޤާނޫނު III ގެ) ބާބު

اصلاح ގެނައުމުގެ ބިލު

قانون نمبر 3/68 ގެ (11-11-1968) އިންތިޚާބުތަކާބެހޭ ޤާނޫނު III ބާބު ގެ، މިޤާނޫނުގައި އޮތް ގޮތް އަށް އެއްގޮތަށް ދާއިރާގެ އިންތިޚާބުގައި ދެ مسرفي ގެ ހަރަދުގައިވާ - ޤާނޫނު مادّة ގެ ދަށުން އެޅިދާނެ اصلاح ގެނައުން.

2 - ގާނޫނަށް ގެނެވޭ ބަދަލު ގެ ގޮތުން، ބާރު ދިނުމަށް ބޭނުންވާ ދާއިރާގައި، އިންތިޚާބުގައި ވޯޓު ލެއްވުމަށް، ދާއިރާގެ ވޯޓަރުން ނޫން ދާއިރާ ދެ ރަށަށް ހަމައެކަނި އިސްލާމީ، މި ޤާނޫނުގައި ނޭދެ.

މި ގާނޫނު ދެވޭ ބަޔަކު ނުވަތަ މި ޤާނޫނު ގޮތުން އިންތިޚާބުތަކުގައި ބާރު ނެގުމަށް ވޯޓު ހުށަހަޅާ ބަޔަކަށް ނުދެވޭ ޤާނޫނު، އިންތިޚާބު ދާއިރާގެ

ހިންގާ ކަންތައްތައް ހުއްދަކުރީނުން އެކަމަކާ ގުޅޭ ފަރާތްތަކުގެ ހުއްދަ ނުލިބި ފަރާތްތަކަށް ރަށްވެހިންގެ މިލްކުން، އެފަރާތްތަކާއި ... ، ނަމަވެސް ޤާނޫނާއި ... ޤަވާއިދާއި އެއްގޮތަށް ... ޚިލާފު ... ހިފާނެއެވެ.

ދިވެހި ރިޔާސީ ... ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އަށް ފޮނުވައިދިނުމަށް،
ޤާނޫނު ނަމްބަރު 4/79 (ބިލް ނަމްބަރު 102/78) (...) ޤާނޫނު
... ބިލް ... ، ... ޤާނޫނު ... ...

ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ މެމްބަރ الفاضل عبدالرحيم حلمي ދިދީ، ދިވެހި ... ...
... ...

1. ... ممبر الاستاذ عبدالله حميد ... ...
... ... جلسة ... ... مجلس ... ...

2. ... ممبر الفاضل عبدالله جميل ޤާނޫނު ... ... تائيد ... ...

3. ... ممبر الفاضل حسين فهمي ... ... اعتراض ... ...
... تائيد ... ... مجلس ގެ رئيس ... ... مجلس ގެ اتفاق ... (حاضر ... ... 24 ممبرން.)

The Library and Archives of People's Majlis

ޑްރާފްޓް

ޤާނޫނު ނަމްބަރު 9/68 (މުދަލުގެ ދަޢުވާ ބަލާ ޢާއްމު ޤާނޫނު) އަށް އިޞްލާޙު ގެނައުމުގެ ބިލު

ޤާނޫނު ނަމްބަރު 9/68 (15-6-1968) (މުދަލުގެ ދަޢުވާ ބަލާ ޢާއްމު ޤާނޫނު) އަށް ތިރީގައިވާ އިޞްލާޙު ގެނެވެއެވެ.

1- މި ޤާނޫނުގެ 1 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ތިރީގައިވާ ގޮތަށް އިޞްލާޙު ކުރުމެވެ.

(ށ) [illegible] ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލިސް [illegible] މި މާއްދާގެ [illegible]

[illegible] މަޖިލިސް [illegible] ބަޔާން [illegible]

2- މި ޤާނޫނުގެ 1 ވަނަ މާއްދާއަށް [illegible]

[illegible] 1 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) [illegible] (ރ) [illegible]

[illegible] 1 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ) [illegible]

(ޅ) [illegible]

[illegible]

[illegible] ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލިސް [illegible]

[illegible] ޙަވާލު [illegible]

[illegible] ޝަރުޢީ [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ޤަބޫލު [illegible] ޙާޟިރު [illegible] ޝަރީޢަތުގެ

މަޖިލިސް [illegible]

[illegible]

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ބަޔަކުދިމާގެ ބާރުގެދަށުން ހަދާފައިވާ މައްސަލަ ތަކުގައި ނިންމުމުގެ ބާރުދޭ ޤާނޫނު
މި ޤާނޫނުގެ ނަ. ނަ މާއްދާ . ގަވާއިދު ބަދަލުކުރުމަށް ހުށަހެޅިގެން ދިޔައީއެވެ.

ޙ. އަތޮޅު ممبر الفاضل حسين فهمي ވިދާޅުވިއެވެ. މި ބިލް ހުށަހެޅި އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަން
ބޭނުންވަނީ [illegible] ރަށްރަށުގައި ބޭނުން ކުރެވޭ ގޮތަށް ބަލާއިރު އަޅުގަނޑު ދެކޭ ގޮތުގައި
މިއީ ޤާނޫނު އަސާސީގެ ދަށުން ރައްޔިތުންނަށް ބޭނުންވާ ކަމެއް ކަމަށް [illegible] އެހެންވީމާ
މި ބިލުގެ ބަދަލުތަކާއި ބެހޭގޮތުން ބަހުސް ކުރުމަށް. އެހެންވީމާ، މި ބިލް ފާސްކުރުމަށް
ބޭނުން ދެއްވުން އެދެމުން ތާއީދުކުރަމެވެ.

ޏ. އަތޮޅު ممبر الفاضل عبدالله جميل މި ބިލަށް تأئيد ކުރައްވައި ވިދާޅުވިއެވެ.
މި مسألة ގައި އަޅުގަނޑު ބުނެލަން ބޭނުންވީ ކަމަކީ. އެއީ އަޅުގަނޑުގެ ދެކުން އަޅުގަނޑު
ގޮތް މިހާރު ޤާނޫނުގައި حصبہ އެބަ، އަޅުގަނޑުގެ އިތުރު ދެއްކެވި ގަވާއިދާ ހަމަޖެހިފައިވާ ގޮތަށް
ކުރަމުންދާ ދިރާސާ ކުރުމާއި ބެހޭގޮތުން ދައުލަތުން ކުރެވޭ މަސައްކަތް ގޮތުގައި
رئيس الجمهورية ގެ ممبر ހުށަހެޅި الأستاذ ابراهيم شهاب ވިދާޅުވި ގޮތަށް ބެލުމަށް
އެކަމާ ގުޅިގެން ގެންދަން ކުރެވިދާނެ. ސަރުކާރުގެ ދަރަޖަ ފަދަ ކަންތައްތަކުގައި ގޮތް،
ހުށަހެޅުއްވި الاستاذ ابراهيم شهاب ގެ. އަޅުގަނޑު ވިދާޅުވި ދަރަޖަ ކަމުގައި ކަމަށް
ބަލާލަން ބޭނުންވަނީ އެކަން ގެނެސްދިނުމަށް ބުނެވިދާނެ ހަމަޖެހިފައިވާ ޤަވާއިދު
ފުރިހަމަ ކުރެވި އަސާސީ ދިރާސާ ކުރުމުގެ ޤާނޫނުތައް ބަލާފައި. އެހެންވީމާ މި مسألة ގައި
ބިލުގެ ބަދަލުތައް އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތް ބަޔާން ކުރަން. އެހެންވީމާ މި مسألة
މި ގޮތަށް اصلاح ކުރުމަށް ފާސްކުރުމަށް އަޅުގަނޑު تائيد ކުރަމެވެ.
ބިލަށް ކުރެއްވި تائيد ދެއްވުން مجلس ގެ ރައީސް ވޯޓަށް އަހުއްވުމުން
މި ބިލް ފާސްވީ مجلس ގެ اتفاق އާއިއެވެ. (حاضر ވެ ހުރިހާ ممبرުންގެ.)

ފަސްވަނަ ބިލް

ޤانون نمبر 65/7 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނު އަސާސީގެ ބައެއް މާއްދާ ބަދަލުކުރުމަށް
ހުށަހެޅުނު ބިލް) ގެ ޤانون އަށް اصلاح ގެނައުމުގެ ބިލް

قانون نمبر 69/78 (3-6-1978) (އިމްތިޙާނު ދޭ ފަރާތްތަކުން ނަގާ ފީގެ އަދަދު ކަނޑައަޅާ قانون) އަށް ތިރީގައިވާ އިصلاح ގެނެވުނެވެ.

1- މިޤާނޫނުގެ 2 ވަނަ މާއްދާގެ عبارات ތިރީގައިވާ ގޮތަށް إصلاح ކުރުން.

2- ގޮތުގެ ގޮތުގެ ތަފާސް އިމްތިޙާނު ދިނުމުގެ ވަޒީފާ ކަމުގައި ދެކޭ ފަރާތްތަކުން ދައްކަން =/50 ރުފިޔާގެ ކުރިން އަދި ތަރުޖަމާކުރާ ގޮތަށް ގޮތުގެ ކުރުން ކުރިމަތިލާ ފަރާތަކުން =/5 ރުފިޔާގެ ކުރިން ، ވޮކޭޝަނަލް ތަޢުލީމު ދިނުމުގެ ކަމާއި ގުޅިގެން ނުވާނެއެވެ.

ރަސްމީ ދަރަޖަ ދޭ އިމްތިޙާނު ދިނުމުގެ ޝަހާދާ ދޫކުރާ ފަރާތުން ދައްކަން -/25 ރުފިޔާގެ ކުރިން އަދި ތަރުޖަމާ ކުރާ ގޮތަށް. ރަސްމީ ދަރަޖަ ކުރުމުގެ ކުރިމަތިލާ ފަރާތުން -/5 ރުފިޔާގެ ކުރިން އަދާކުރަން ޖެހޭނެއެވެ.

2- މިޤާނޫނުގެ 3 ވަނަ މާއްދާގެ ފުރަތަމަ " ދިވެހިރާއްޖޭގެ " ގެ ބަދަލުގައި " قانون ގެ" އަށް ބަދަލުކުރުން.

މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ވޮކޭޝަނަލް ތަޢުލީމު ދިނުމުގެ ކަމާއި ބެހޭ ސިޔާސަތުތައް ކަނޑައަޅައި ، دولة ގެ ބަޖެޓުން ޚަރަދު ކުރުމަށް ، ސަރުކާރުން އަތުވެގެން ކަމަށް ދަރިވަރުން ބޭރުގައި ދިރާސާ ކުރުމަށް ދޭ دولة ދަރަޖައިގެ آمدنى ކަނޑައަޅައި ދިރާސާ ކުރުމަށް ، ގޮތްތަކެއް ކަމަށް ހިމެނޭ އިމްތިޙާނުތަކުގައި ، ދިރާސާ ކުރުމަށް ބޭރުގައި ދަރިވަރުން ފޮނުވުމާއި ، ފަހުގެ ދަރަޖައިގެ ކަމުގައި ދެކެވޭ ، ކަމުގައި عمل ކުރުމަށް ޚާއްޞަކުރެވޭ ކޮންމެ ގޮތެއް ، ވޮކޭޝަނަލް ތަޢުލީމު ދިނުމުގެ ކަމާއި ބެހޭ ސިޔާސަތު ތަންފީޒުކުރުމެވެ.

رئيس الجمهورية ގެ ممبر ބަހުން الاستاذ ابرهيم شهاب ވިދާޅުވިއެވެ.

މި ޤާނޫނަށް ގެނައި ބަދަލުތަކުގެ ތެރެއިން ، ގެ ބަދަލުތައް ، ރުފިޔާގެ اصول އަށް [illegible]. اصول އަށް މިހާރުގައި ޚަރަދުވާ -/50 ރ. ރަސްމީ ދަރަޖައިން -/25 ރ. ނަގަނީ ދަރަޖަ ދިނުމުގެ ، އަދި ވޮކޭޝަނަލް ގޮތުން ދަރިވަރުންގެ حالت ގެ ސަބަބުން އަދަދު ކުރުމަށް ޖެހޭ އަދަދުތައް އިތުރުކުރުމެވެ

ޤައުމީ މެމްބަރުން احساس ކުރައްވާނެއެވެ. -/١٩٥٢ ވ. އަހަރުގެ ފެބުރުއަރީ މަހުގެ ... ގައެވެ. އަދި
ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރީ ވެރިކަމުގެ ދައުރު ނިމުނު ހާލަތު حالت އާ އެއްކޮށެވެ. ...
އުފެދުނު ޖުމްހޫރިއްޔާ. އަދި ... ވަޒީފާ ... ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ... ދިވެހި ...
އަސާސީ ... قانوني ... އަދި ... سياسي
حقّ ... حقّ ... ، ... ...
... ، ... ، ... مسألة ...
... ... މެމްބަރުން ... ...
... ...

رئيس الجمهورية ގެ މެމްބަރު الفاضل ... ...،
رئيس الجمهورية ގެ މެމްބަރު ... الأستاذ ابراهيم شهاب ... -

... ... تأثير ... . رعيّة ... ...
... ...
... -/١٥/ ... ...
... ...
... ...
... ...
... ، ... فقير ... ... حقّ ... ...
... ... ٣٠٠ ... ٤٠٠ ... .
... ...
... ...
... ... عالم ... ... -
... -/٤٠٠ ... -/٥٠٠ ... ...
... ... -
... ...
... ... نسبة ... ... -
... ...

ސ. އަތޮޅު މެމްބަރ الفاضل حسن محمد . އަޅުގަނޑު ދެން ދެކޭގޮތުގައި ރައްޔިތުންގެ

ގައި ދިވެހިރާއްޖޭގައި ޖުމްހޫރީ ނިޒާމް ގެނައުމަށް ވާހަކަ ދައްކާފައި. ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގައި ވަނީ ކަންތައްތައް

ހިނގަމުން ގެންދާ ގޮތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ ދަށުން ދިޔައީއެވެ. އަސާސީ ގާނޫނު ވަނީ

ބާރަކަށް 8 ވަނަ އާއި 12 ވަނަ މާއްދާގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ އަސާސީ ބާރުތަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ އަށް ވާނެ

ގައިވާ علماء އިން ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގެ ދަށުން ހިނގާނެ. އަދި

ކަމާ ބެހޭގޮތުން ޤާނޫނީ ގޮތުން ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންގެ ބޭނުމަށް ހެދިފައިވާ قانون ގެ އަސާސީ ގޮތް

ބެލުމުގެ ދަށުން ހިންގުން އަދި ރާއްޖޭގެ ހިންގުން ހުރިގޮތުން ގެނައުމަށް ބޭނުން

ކުރެވޭނެ. އަސާސީ ގާނޫނުގެ ދަށުން ކަންތައް ހިންގުމުގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ވެރިކަމުގެ ގޮތުގައި ހުށަހެޅުން

ދިވެހިރާއްޖޭ އިސްލާމީ ދައުލަތެއް ކަމުން ދީނާ ގުޅޭ علماء އިން ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުން ހޮވުމާއި ވަކިކުރުން

ހަމަ ހުރިހާ ކަމެއް ވަނީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީގައި ރައްޔިތުންގެ ބާރުތަކާ ގުޅިގެން

ރައީސް ވެސް ހަމަ ކަނޑައަޅާނެ. ދިވެހިރާއްޖޭގެ رئيس الجمهورية ގެ ممبر الفاضل محمد ގެ ރާއްޖޭގެ

رئيس الجمهورية ގެ ممبر ރައްޔިތުން ހޮވާ الاستاذ ابراهيم شهاب ގެ ވާހަކަ ތަށް ތާއީދު تائيد

ކުރަމެވެ. ރައްޔިތުންގެ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހިތާމަ ކަމަށް ދަނީ މި ވަނީ ގޮތަކަށް ހިނގަމުން

ދާތީވެ ކަންތައްތައް ހިނގައެވެ. މިހެން ކަމަށް މިދެންނެވި مسألة އެއީ. އަދި ކަށަވަރު ކަމެއް.

ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ބާރުތަކެއް ދޭން ބާރެއް. ދިވެހިރާއްޖެއަށް ޖުމްހޫރީ ނިޒާމް

ދިވެހިރާއްޖޭގައި ހިންގުމަށް ރަނގަޅު ގޮތެއް ނެތީ، ޖުމްހޫރީ ވެރިކަން ހިނގަނީ.

ސ. އަތޮޅު ممبر الفاضل حسين ގެ ވާހަކަ. عامّ قواعد އެއްގޮތަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ

ގާނޫނުތަކުގެ ދަށުން ރައްޔިތުންގެ ބޭނުމަށް، އަދި އަޅުގަނޑު ޖުމްހޫރީ ނިޒާމަށް تأكيد ކުރަމުގެ. އަދި

އަސާސީ ގާނޫނުގެ ދަށުން ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ރައްޔިތުންގެ މައްސަލަ، ރައްޔިތުން

ބޭނުންކުރުމަށް ގާނޫނު ހަދައިދޭ. ހަމަ އެކަމުގެ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ބާރުތައް ދިވެހިރާއްޖޭގެ

ކަން ރައްޔިތުން ގޮތަށް. ރައްޔިތުންގެ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރަނގަޅު ގޮތަށް، ދެކޭގޮތް قبول ކުރަމެވެ.

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރަނގަޅު ގޮތަކަށް، އަދި ބާރުތަކާ ރައްޔިތުންގެ ވާހަކަ. ހަމަ އެއްގޮތަށް ދެކޭ ގޮތް

ހިންގާނީ ރައްޔިތުންގެ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރީ ވެރިކަމެއް ގެނައުމަށް ބޭނުން ވަނީ ރަނގަޅު.

ކުރަމެވެ. مثال އެއްގޮތް ރައްޔިތުން ކަންތައް ހިންގާ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ބޭނުންވާ ގޮތް

ކުރުމަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ، ބާރުތަކާ ގުޅޭގޮތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ބަދަލު ތަކަށް ބޭނުމާ ގުޅޭ

ދިވެހިރާއްޖެއިން އިސްލާމް. އަޅުގަނޑު ދިވެހިރައްޔިތުން ރައްޔިތުންގެ ހަމަ ވަރަށް އާމީން

ވުމާއެކުވެސް އަޅުގަނޑު މިހެންނެވީ، ބޭރުގެ قانون ތަރުޖަމާ ކޮށް. ބޭރުގެ قانون ތަރުޖަމާކޮށްގެން، قانون ހެދޭ ތަރުޖަމާ ކޮށް. އަދި قانون اساسی ގެ ކޮންމެ مادّة އަކީ ބަލައި قانون ގެންގުޅުމަކީ އެންމެ ރަނގަޅު ކަމެއް ނޫން. އެހެންނަމަވީ އަޅުގަނޑު ދެކެނީ قانون ހެދުމުގައި، ދިވެހި ބަހުން ވިސްނައިގެން ތަފާސް ހިސާބުތައް ހޯދައިގެން އަޅުގަނޑުމެން ގެންގުޅެން قانون اساسی ގެ ކޮންމެ مادة އަކާ خلاف ނުވާ ގޮތަށް. މި قانون ހެދުމަށް ބޭނުންވާނީ އެންމެން ހަމަ ރައްޔިތުން ދެކޭ قانون އެއް ހެދުން - ކަމަށް ދެކެން އަޅުގަނޑު ދަންނަވަން.

ރ. މަޑަވެލި عبد الفاضل حسين فهمي، رئيس الجمهورية ގެ عمر ފަރާތުން
الأستاذ ابراهيم شهاب ހުށަހެޅުއްވި ގޮތަށް ތާއީދު ކުރަން. ބިލު ހުށަހެޅުއްވި ފަރާތުން
ގެންނަވާފައި ވާ ހުށަހެޅުމާ تجربة ކުރެވިފައި ވާ ކަންތައް ބަލައި ދޭތި ހިނގުމަށް
އަޅުގަނޑު ހެޔޮ ދެކެން. ... ޤާނޫނު ދެކުނު ގޮތަށް ...
ގެ قانون ހެދުމަށް ... ތާއީد ކުރަން. އަޅުގަނޑު މިހާރު ދަންނަވަން -
ވީ ... رعاية ...
... ملام ...
ملام ... قاضي ... أصول ...
... إقتصادية ...
...
... دولة ... سهم ... آمدنی ގެ -
... دولة ...
... علاء ...
... علاء ...
... مشهور ...
... خيال ...
... تاٴئيد ކުރަން. خاص ކޮށް
رئيس الجمهورية ގެ عمر ފަރާތުން الاستاذ ابراهيم شهاب އަށް تائيد ކުރަން.

ރ. ޢުޟްވު މެމްބަރ الفاضل عبدالله جميل ވިދާޅުވިއެވެ. رئيس الجمهورية ގެ

މެމްބަރުކަމަށް ހޮވާ الأستاذ الزعيم شهاب ވިދާޅުވި ފަދައިން ދަރުމަވަންތަ ބޭފުޅަކު

-/500 ރ. ދިނުމަށް ބޭނުންވެއެވެ. ބައެއް ބޭފުޅުން ދެކޭ 300 ނުވަތަ 400 އެއްގަ ދިނުން

އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި ވިސްނާ 500 ރުފިޔާ ދިނުން މިހާ ބޮޑަށް ނުބަލަމެވެ. އަޅުގަނޑުމެން އުވާލަބަޔަކަށް

މުސާރަ ކަނޑައެޅުމުގައި -/25 ރުފިޔާ ބޮޑަށް ދޭން قبول ކުރެވޭނެ. އަޅުގަނޑުމެން

-/25 ރ. ގެ ބަދަލުގައި -/15 ރ. ދިނުމަށް ފާސްކުރެވިއްޖެ. މިހެން مسألة އަކީ

قانوني ގޮތުން قانون اساسي ގެ ގެ މާއްދާ ماده ގައިވާ އުސޫލުން أصول އަށް،

އެންމެ ބޮޑު ބަޔަކު ދެކޭގޮތުން. ބައެއް ބޭފުޅުން 300 ނުވަތަ 400 -

ބައެއް ދިނުން މިހާ ބޮޑަށް ވިސްނުމުގައި ގޮތެއް ނުފެނެއެވެ. އެ خلاف އެއް

ވާނެކަމަށް 2000 ގެ މުސާރައެއް ދީގެން ބޭނުންވާ ގޮތަކަށް ވެދާނެއެވެ. މާލީ،

މިގޮތުން އެބޭފުޅުން ދިނުމުން ވިސްނުންތެރިކަމާ އެކު ފާސްކުރެވޭ ބަޔަކު

ބޭނުންވެއެވެ. ދަރުމަވަންތަ ބޭފުޅުން ދެކެނީ ދަރިން އެބޭފުޅުން ގެންގުޅޭގޮތް

ގޮތް ވިސްނާ އެބޭފުޅުން އެދިވަޑައިގަންނަވާ ގޮތުން މުސާރަ ދޭން ފެނެއެވެ. އެހެން

ވީމާ ކަމަކަށް ވިސްނާލާ ކަމުގައި އަޅުގަނޑު ނުދެކެމެވެ. މާލީ ވިސްނުމުގެ ގޮތުން ، މިހުރިހާ

ވިސްނުމާ އެކު ހުށަހެޅުނު ގޮތުގެ ތެރެއިން -/50 ރުފިޔާ ދިނުމަށް ދެއްވާ ގޮތް

ހުށަހަޅަމު إصلاح އެއްގޮތް ފާސްކުރުމަށް ހުށަހަޅަމެވެ.

ބ. ޢުޟްވު މެމްބަރ الفاضل علي شهيد ވިދާޅުވިއެވެ. ރ. ޢުޟްވު މެމްބަރ الفاضل

عبدالله جميل ވިދާޅުވި ފަދައިން މިކަމުގެ ބޮޑު ބައިވެރިވާ މަސައްކަތް ކުރިމަތިވާ ގެ ބަދަލު-

ދިނުން، އެއީ قانون އާއި خلاف ވެގެން ނުވާނެކަމަށް އަޅުގަނޑު ދެކެމެވެ. މިގޮތަށް މުސާރަ-

ދެވިދާނެ، ހިތްވަރު ދިނުމުގެ ގޮތުން ވިސްނުމާ އެކު ނަގާ نسبة އަކަށް ބަލައިގެން

ބަލާނަމަ ގަބޫލުކުރެވޭ. އަޅުގަނޑުމެން رئيس الجمهورية ގެ މެމްބަރ الفاضل މުޙައްމަދު ސަޢީދު

ހުށަހެޅުއްވި ގޮތަށް ، ވީހާ ވަރަށް ބޮޑަށް ބަލާފައި އަޅުގަނޑު تائيد ކުރަމެވެ.

ޅ. ޢުޟްވު މެމްބަރ الفاضل حسين ސަލީމް ވިދާޅުވިއެވެ. ރ. ޢުޟްވު މެމްބަރ

الفاضل عبدالله جميل ވިދާޅުވި ފަދައިން ދަރުމަވަންތަ އެބޭފުޅާ ބެލުމަށް ހުށަހެޅުއްވުން

ހިތްވަރުދިނުމަށް ވަކިވަކިން تائيد ކުރަމެވެ. ނަމަވެސް ވިސްނުމުގެ ވަރަށް ބޮޑު ފުރުޞަތު

ލިބިގެން ދާނެ ތަނެއް ނެތެވެ. އެހެންނަމަވެސް قانون اساسي ގައި ހިމެނޭ عبارات އެއް

އަޅުގަނޑު ދެކޭ ގޮތުގައި ބަޔާންކުރެވިފައިވާ تعارض ވާ ތަނެއް ނެތެވެ. އެހެންނަމަވެސް މި عبارات އެއްގޮތްކޮށް ގެނެވިދާނެ ގޮތަކަށް ހަމަޖެހިފައި ނުވާ مسألة އެއް ނެތެވެ. مثال އަށް- ދިވެހިދައުލަތުގެ ބޭނުމަށް ދިވެހިރާއްޖެއިން، ނުވަތަ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުން ކަމުގައިވާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ބަސް ބޭނުންކުރަން قانون އެއް ހެދިފައިވާ عبارات ގެނެސްފައިވާ ގޮތް ހަމަ ރަނގަޅުވެއެވެ. އެއީ ހަމަ ޞައްޙަ، ވަރަށް ރަނގަޅު، އެއީ ގޮތް ހަމަޖެހިފައިވާ قانون اساسی ގެ خلاف ވެގެން ހިނގާ ކަމަކަށް ނުދެކެމެވެ.

ސ. ޢިއްޒަތްތެރި مبر الفاضل حسني محمد ވިދާޅުވިއެވެ: ވަރަށް ބޮޑު ގޮތަކަށް ވިސްނާ ވިސްނާ ބަލައިލުމުން ވެސް އެ ގޮތަކަށް ބަލަން ޖެހޭ ކަމެއް ވެސް ނުފެނެއެވެ. ބައެއް ހިސާބުތަކުން / ހަމަޖެހުނު ކަމެއް ހުރީ ކަމުގައި ވެއްޖެނަމަވެސް / ހުސްކޮށް ހުރިހާ 80 ވަރަކަށް ހިޔާލު އަޅުގަނޑު ބުނެވިދާނެއެވެ. އެއްވެސް އަސްލެއް، ވިޔަސް ގާނޫނުގެ ސިޔާސަތާ ޚިލާފު ކަމެއް ނެތް ގޮތަށް ބަލާއިރު ބަހުސްކުރުމުގެ ފުރުޞަތު ދެވިދާނެއެވެ. ދިވެހިދައުލަތުން ގެނައުމާ ދެ ގޮތް ގެ. ބޭނުމާ އެގޮތަށް ނުކުރެވޭނެއެވެ. އެއީ ހަމަ ޒަމާނީ ގޮތެއް ތަރައްޤީވެގެން ހަމަ އެފަދަ ގޮތެއް ބަލަން ދޭތެރޭގައި ހުރި ބަހުސްކުރެވޭނެއެވެ.

رئيس الجمهورية ގެ مبر الفاضل ابراهيم علي ދީދީ ސ. ޢިއްޒަތްތެރި

مبر الفاضل حسني محمد އަށް تأييد ދަންނަވަމުން ވިދާޅުވިއެވެ. މި مسألة ގައި 2 ވަނަ ގޮތަކީ އެއީ ބަޔާން ކުރެވޭނެއެވެ. / އަދި ނުވަތަ ދިވެހިރާއްޖޭގައި، قانون اساسي އާ تعارض ވާކަމެއް. އަދި ދެން ހިނގާ- ހިނދު، ދެއްކެވި ހަމަ ވިސްނުން ތަކެތި ގެނައުމާ عملی އެއްގޮތް ނުވާ ކަމަކަށް ނުދެކެމެވެ. ހަމަ އެހެންނަމަވެސް ބަހުސްކުރެވޭ ގޮތުގެ ބޭނުން ހިފުމަށް ވެސް ގޮތްތަކެއް ވާނެއެވެ.

ނ. ޢިއްޒަތްތެރި مبر الأستاذ عبدالله حميد ވިދާޅުވިއެވެ. ދެން ކުރީގެ مبر ކުރި ދެއްކެވި ވާހަކަ ބުނެވިއްޖެ. އަޅުގަނޑުގެ خيال ބުނެވިއްޖެ. އަޅުގަނޑަށް تأييد ދަންނަވަން ސ. ޢިއްޒަތް مبر ދެއްކެވި ވާހަކަ ފާހަގަކޮށްފިން. އަޅުގަނޑަށް ވަރަށް ރަނގަޅަށް ވެއެއް دولة އަށް آمدني ވެސް ދޭތެރޭގެ ކަމެއް ބަލަން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުން ވިސްނާލި އެއްވެސް ގޮތެއް ހުރިހާ ނުވެއެވެ. އަޅުގަނޑު ދެކޭ ގޮތުގައި رعية ވެސް مجلس ގެ ممبرުންނެވެ. دولة އަށް،

ރަޢިއްޔަތުން ފަދަފަދަ ގޮތްގޮތުގައި خيال ދެން ހާމަކުރުމަށް ދިރާސާކުރުން. އެހެންކަމުން ބޭފުޅުން
ދެކެވަޑައިގަތީ ސ. އަތޮޅު ممبر ދެއްކެވީ ފަހަރު ފަހަރުގެ ފަރާތުން ބަހުސްކުރައްވައިގެން. އޮޅުވާލެއް ނެތި
ފުރުސަތު ދެވަޑައިގަތުމާއި ޢާއްމު ނަޒަރު ފުރިހަމަ ކުރުމަށް. قانون ފާސްކުރުމުގެ ކުރިން
ފަރާތްތައް ކުރިން ހުށަހެޅުއްވުމަށް މިފަދަ ގޮތަށް ފާސްކުރުމުގެ ވަގުތުގައި ދެއްވުން ފަދަ
ތަކެއް ބޭފުޅުންނަށް ފާހަގަކުރެވޭ. އަދި! مجلس ގެ ممبر ވިދާޅުވިއެވެ. މިހާރު ފަދަ
ފުރުސަތު معلومات ހޯދުމަށް، ވަކިން ބަލައިގެން ދީފައިވާ اصلاح ގެނައުމަށް އެ
ފާސްކުރެވިފައިވާ ފުރުސަތު ހޯދުމަށް އެދެވޭ ގޮތަށެވެ.
رئيس الجمهورية ގެ ممبر الفاضل މުޙައްމަދު ފަރީދު ވިދާޅުވިއެވެ. އެގޮތް
ގަބޫލު ނުކުރައްވައި ރަޢިއްޔަތުން އެ ގޮތަށް ވިދާޅުވިއެވެ. އަދި
ވަކި تائيد ކުރައްވައި ވިދާޅުވި ފަދައިން ދެމެހެއްޓުން تائيد ކުރެއްވީ ވާހަކަތަކާއި
ގެ ممبر ދެއްކެވި ފަހަރު ފުރިހަމަ معلومات ތަކެއް اصلاح ގެނައުމަށް ފާސްވެ
އެހެން ފާހަގަ ކުރައްވައި مجلس ގެ رئيس ވޯޓަށް އަހުއްވައި އެގޮތަށް ފާސްވީ 42
ވޯޓުގެ اغلبية ންނެވެ. (حاضر ވި ރައްޔިތުން ممبر ންނެވެ.)

ހަފުތާ ފަހުގެ:

قانون نمبر 3/68 ގެ (އިދާރީ ގޮތުން ....) އަށް
اصلاح ގެނައުން

قانون نمبر 68/3 ގެ (11-11-1968) އިދާރީ ގޮތުން ....
) އަށް ގެނެވުނު اصلاح ގެނައުން.

ހ - ވިދާޅުވި قانون ގައި، ކުރިމަތިވާ ކަންތައް ބެލުމަށް ....
.... ރަސްމީ ގެ ފަރާތުން ..... ގެ ފަރާތުން ....
....

ށ - ..... حقّ ގެ .... آثار ....،
..... تاريخ ....، ....
ގެ ....

ބިރުގެ ބަޔަކު ދަށުން ދިފާޢު ކޮށް އެއް ހިންގުމަށްޓަކައި އެންމެ ބޮޑު
ގެސްޓުހައުސް އެކު ފެންނަ ގޮތަށް ދަނޑުވެރިކަމުގެ ރަށްތަކާއި އާސާރީ ތަންތަނާއި ތަކެތި އަދި ތާރީޚީ
ތަކެތި އެހެނިހެން ރަށްތަކުގެ ތަކެތި ހެދުމުގެ ބާރުތައް ހިފެހެއްޓުމުގެ ކަންކަން ނިންމާ
ދެނެގަތުން، އެ ތަންތަނުގެ ތަކެތި ހެޔޮގޮތުގައި ބެލެހެއްޓުމުގެ އުސޫލުތަކާއި ތަކެތި ރައްކާތެރި
سوال ކުރެވުނު قانون ތަރުތީބު އެކުލަވާ ލެއްވުމަށް އެދިވަޑައިގެން ހުށަހެޅުއްވި.

رئيس الجمهورية ގެ ممبر الفاضل ابراهيم حلمي ދީދީ ވިދާޅުވީ. އަދި މި
މަޝްވަރާއަށް ހިމެނޭ ތަނުން تائيد ކުރަމު. ފަހުން އަދި ދުވަސްތަކުގައި ފުރިހަމަ
ހިންގުމަށް ދޭންޖެހޭ، مسئولية ބޮޑުކަމާ ގުޅިގެން ބޮޑު ފިކުރު ދީ ހިންގާނެ
ސަރުކާރު مبارك بادي ދަންނަވަމު. މިޤައުމު ހާސިލުކުރުމުގައި
މި ބަޔަކާ ކުރެހުން ހުރި ދަތިތަކުގެ ދުވަސް.

ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ގެ ممبر الفاضل حسين نجمي ވިދާޅުވީ. ރައީސް ގެ ممبر الفاضل
ابراهيم حلمي ދީދީއަށް تائيد ކުރައްވަން ވިދާޅުވިއްޔާ ދުވަސް ތަކުގެ ތަރުތީބު،
އަދި ދުވަސްތަކުގެ خيال ހުށަހެޅުނު ކަމެއް ކަމުގައި ހިފަހައްޓާނެ ތަކެތި
އެ ތަނުގެ. ތަކެތީގެ آثاري ބޮޑުކަމުގެ، ބޮޑުކަމުގެ ބިނާކުރުމުގެ مقام ބަލަހައްޓަން،-
ތަރުތީބު ކުރުވި. ފުރިހަމަ ފަރާތްތަކަށް ސަލާމަތީ، އެ ކަމަކީ ދިވެހި ޤައުމުގެ އެކި ތަނުން
مشغول ވެ ތިބެ ދުވަސްތަކުގެ ތަޢާރުފު ކުރަން. ޤައުމީ اُمّته ރައްކާތެރި ކަމަށް ހިތްވަރު ދެއްވާ.
މި ބިލު ފާސްކުރުމަށް އެ ގޮތަށް ހުށަހެޅި ޤާނޫނު ކުރުމަށް تائيد ކުރަމުން، ދެން
މިހާރު رئيس ގެ ރުހުން ލިބިގެން ބިލު ފާސް ކުރެއްވުން ދެން މަޖިލީހުގެ مجلس ގެ إتفاق ން
ނިމުނީ.

ފާސްކުރެވިފައި.

ދިވެހި ރާއްޖޭގެ ތާރީޚީ آثاري ތަކެއްޗާއި ތާރީޚީ ތަންތަނާއި ތަކެތި ރައްކާތެރިކުރުމުގެ ބިލު

ދިވެހި ރާއްޖޭގެ سرحدّ ގެ ތެރޭގައި ހުރި آثاري ތަކެތި ތަންތަން، ތާރީޚީ
ބިނާތަކާއި ދިވެހި ރާއްޖޭގެ ތަކެތި. ހިފަހައްޓަން ހުށަހެޅުނު، ދޭނެ ތަކެއްޗާއި ތަންތަން ރައްކާކުރުން
ބެލެހެއްޓުމާއި ދިރުވުމަށް، ސަރުކާރު ތަރުތީބުކޮށް ބަލަހައްޓާ ގޮތުގައި ނިންމުމަށް ބަލާ ގަވާއިދު.

މި ފަރާތަށް ދިޔަދު ނުހަގާ ބަހަދު ކަނޑައެޅުމަކީ ނުވަތަ ގުޅުމެއް އެހީއަށް
ނަމަ ރަށުގެ ނަށް، ގުދުރަތީ ނަމަ ދިވެހިރާއްޖޭގެ އެކު އިންތިޚާބުވާ ބޭފުޅުން އެންމެ ބޮޑު
ގާނޫނީ ބާރު، ނަމޫނާ ދަށުން ނަގާ ނުވަތަ އޮންނަ ނުވަތަ އެކަމު އެކުލެވި
އަންގަވަން ބޭނުންވެއެވެ.

މި ބިލު ދިރާސާ ކުރުމަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިންތިޚާބުވާ ބޭފުޅުން
އެންމެ ބޮޑު ގާނޫނީ ބާރު ލިބިދިން ފިކުރު ބަދަލު ކުރުމުގައި ބައިނަލްއަޤްވާމީ آثاري ތަރިކައާ
ގުޅޭ އެހެން تاريخي ތަރިކަ ހިމާޔަތްކުރުމުގެ މަސައްކަތް، ރައްކާތެރިކުރުމުގެ ކުރިމަގު
قانون އަސާސީ ގާއިމުކުރި އަދި ގުޅުން ބޭނުން ކުރެވޭނެ ގޮތެވެ.
رئيس الجمهورية ގެ ممبر الفاضل ابراهيم حلمي ވިދާޅުވިއެވެ. އަދި
މި ބިލު އަދި ގުޅުން ކުރެވޭ ގޮތަށް މި ގާނޫނު ބަދަލުކުރުން ބޮޑު ކަމެވެ.
އިތުރަށް ފާހަގަ ކުރެވޭ ނުކުތާ މި ބިލު ބަހުސް ކުރުމެވެ.

ހ. އަތޮޅު ممبر الفاضل حسين فهمي: ވިދާޅުވިއެވެ.
އަދި އެކުލެވޭ تأييد ކުރަމެވެ. قوم ގެ سلامة އަށް ތަރައްޤީ އަށް
ثقافت އަށް ތަރައްޤީ އެހީ ފަރާތަކުން ކުރަން ޖެހެއެވެ.
ށ. އަތޮޅު ممبر الأستاذ عبدالله حميد: ވިދާޅުވިއެވެ.
މި ބިލު ދަންނަވާ ވަރަށް ބޮޑު ކަމެއް، މިދީ ފަރާތް نعمة ބިލު ކަމަށެވެ.
ވިދާޅުވި، ކުރިން އަދި ދުވަސް ފަށައިގަތުމުން ފަހު ދެ ގަރާރަކުން މި ބިލުގެ تاريخي ތަރިކައާ
آثاري ތަރިކައާ ބެހޭ ގާނޫނު ހަދައިދިނުމެވެ. އެކަމަށް އަދިވެސް ދަރިވަރުން
މި ވަޒީފާތަކަށް مسئوليته އޮވެއެވެ. ދެއްކުމުގެ އެކަމަށް ތިރީ ތަރިކައާ މި ބިލުގެ ތަފާސް
ބޭނުން ހޯދާ ގޮތުގެ ތަރުތީބު ކުރުމަށް އެއީ މިހާރު ކުރަމުން އަދި ދިވެހިރާއްޖެ ވަނީ
ޤައުމީ ތިރީގަނޑު ހަރަކާތް ކަމެކެވެ. ކުރުމަށް އިތުރު އެކު خيال ކުރެއްވި މި ބިލުގައި اصلاح
ގެނައުމަކީ ވަރަށް ބޮޑު ކަމެކެވެ. އެހެންނަމަވެސް އިތުރު اصلاح ކުރުމަށް ފުރުޞަތު ލިބެ
ދެވޭނެ ގޮތެވެ.

ހދ. އަތޮޅު މެމްބަރ الفاضل عبدالكريم عبدالله އާއި އަތޮޅު މެމްބަރ الفاضل عبدالقادر ޙައްމާދީ ތާއީދު ކުރައްވައިފި.

ސ. އަތޮޅު މެމްބަރ الفاضل حسين مسعود ވިދާޅުވި އެއްޗެއް.

އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅާ سؤال ދަންނަވާލީމެވެ. އެއީ، 1960 ވަނަ އަހަރު ހަމައެކަނި މިދިޔަ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގައި ހުށަހެޅިފައިވާ ބަޖެޓުގައި. ވަރަށް ގިނަ ކަންކަމުގެ ޙަރަކާތް ކޮށްދެއްވާނެ ކަމަށް ވިދާޅުވެފައި ވެއެވެ. މީގެ ތެރެއިން ކުރިއަށް ގެންދެވުނު ކަންކަމާއި ނުގެންދެވުނު ކަންކަން ސަރުކާރުން މި މަޖިލީހަށް ހާމަކޮށްދެއްވުން އެދެމެވެ. އަދި ހަމަ މިގޮތުން 30 އަހަރު ވުމުގެ ކުރިން ކުރެވެން ހުރި ކަންކަމާ ބެހޭގޮތުން ވިދާޅުވެދެއްވުން އެދެމެވެ. އެހެންވީމާ އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅަނީ، މި ސަރުކާރުން ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުގައި ހިމެނޭ ކަންކަން ވަރަށް عام ގޮތެއްގައި ދެންނެވީ އެވެ. އަދި ވަރަށް عام ގޮތުން ގެންދެވޭ ކަމެއް ނެތެވެ. ވަރަށް ގިނަ ކަންކަން ފެށިފައި ވަނީ ތާރީޚީ ގޮތުން 200 ވަނަ އަހަރު ފުރިހަމަވުމުގެ عدد ގޮތުން ނިންމަވާ ގޮތަށް ވިދާޅުވެ. އެހެންވީމާ މި سؤال އަކީ ކުރެވޭނެ ކަމެއް ކަމުގައި جواب އަރުވައިދިނުން އެދެމެވެ.

ސ. އަތޮޅު މެމްބަރ الفاضل حسين ޢަލީ ދީދީ ވިދާޅުވި އެއްޗެއް.

އަޅުގަނޑު މި ފެނިގެން ދ. އަތޮޅު މެމްބަރ الأستاذ عبدالله حميد ހުށަހެޅުއްވި ގަވާއިދަށް - تائيد ކުރަމެވެ. އަޅުގަނޑު ދެކޭ ގޮތުގައި މި ގާނޫނު އިސްލާހު اصلاح ކުރުމަކީ މުހިންމު ކަމެކެވެ. އެހެންނަމަވެސް ސަރުކާރުން ވަޒީފާ ދިނުމަށް، ކުރިން ހުރި އުސޫލުތައް ބަދަލު ކުރުމަށް، ތަރުތީބު ކުރުމަށް قديم އުސޫލުތަކެއް ބޭނުންކުރެވިފައިވެއެވެ. ވަރަށް ގިނަ ترحيب ކުރެވޭނެ ކަމެކެވެ. އެހެންކަމުން އަޅުގަނޑު ދެކެނީ ކުރިއަށް ހުށަހަޅާ ގޮތަށް، ގަވާއިދު ހިނގަމުން ދާ ގޮތުގައި ގަވާއިދާ ޢަދުލު ހަމަ ގޮތަކަށް ހިނގާނެ ގޮތެއް ހަމަޖެހިގެންނެވެ. އެހެންވީމާ އަޅުގަނޑު ދެކެނީ މި ގާނޫނު އަދި ފުރިހަމަ ކުރުމަށް ވަޒީފާ ދޭ ބޭފުޅުންގެ ފައިދާއަށް ވާގޮތަށް ކަމެވެ. ގާނޫނު އާއި ޢަމަލުކުރުމުގެ ތަފާތު ކުރެއްވުމެވެ. مثال އެއްގޮތަކަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސަރުކާރުން ޤާނޫނު ދިޔުމުގައި އަޅުގަނޑުގެ ވިސްނުމުގައި އެކަން ކުރާނީ ކޮން ގޮތަކަށް ކަމެއް ހާމަ ކުރައްވައިދެއްވުން އެދެމެވެ. އަޅުގަނޑު ދެކޭ ގޮތުގައި ވަޒީފާ ދިނުމުގެ مجلس ގެ كيفية އެއް ފިޔަވައި ...

ވަރަށް މުހިންމު آثاري ތަކެތި އެބަހުރި އެއީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ތާރީޚާ ގުޅިގެންވާ ތަކެތި
ރައްކާތެރިކުރަން ޖެހޭ. ތަކެއްޗާއި ބިނާތައް ގިނަ ބަޔަކަށް ނޭނގޭ ތަކެތި ނެތިގެންދާނެ
ބައެއް ތަކެއްޗަށް ފަހަރުގައި ގެއްލުން ލިބިގެންދޭ ތަކެތިވެސް ހުރީމެވެ. މިކަމަށްޓަކައި
އަޅުގަނޑު ދެކެނީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ آثاري ތަކެތި ރައްކާތެރިކުރުމަށް ޚާއްޞަ ގޮތަކަށް
ބަލަހައްޓާ ކޮމިޓީއެއް އުފައްދަން. އޭގެ އިތުރުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ قانون ގެ ދަށުން
ކުރެވޭ ކަންތައްތައް ރަނގަޅުކުރަން ޖެހޭ ކަމަށް ދެކެން. އެކަމަށްޓަކައި އެއް ގޮތަކަށް
ގެނައުމަށް ބޭނުންވަނީ މި ކަމަށް ރަނގަޅު ރާއްޖެއަކަށް ހެދުމުގެ
ފުރުޞަތު ދޭން ހުށަހެޅުމަށް ބޭނުންވަނީ ކޮށްދިނުމަކީ ކޮމިޓީން ދިރާސާކޮށް ލިބެން
ވެސް ޖެހެއެވެ. އަދި އޭގެ އިތުރަށް އަޅުގަނޑު ދެކެނީ މި ކަން ކުރުމަށް
ހަމަ ޖެހޭ ކަމެއް ކަމަށް. ދެން އަޅުގަނޑު ދެކެން މިހާރު قانون ހެދުމުގައި
ހުރި ކަންތައް ފުރިހަމަ ކުރެވޭނެ ގޮތަށް قانون اصلاح ކޮށް قانون ހުށަހަޅަން
ޖެހޭ ކަމަށް. އަޅުގަނޑު ބޭނުން ކަމަކީ މި ކަމުގައި ސަރުކާރުން
ބޭނުންވާ އިރުޝާދު ދިނުން. އަދި އެކަމަށް ކޮމިޓީއެއް ހަދައިގެން ކުރުން
ރަނގަޅު ކަމަށް ދެކެމެވެ.

ސ. ހޮނޑައިދޫ ممبر الفاضل علي محمد: މިނިސްޓަރު ވިދާޅުވި ގޮތުގައި މިކަން ކުރަށްވާނެ،
އަންނަ ދުވަސްތަކުގައި އެ ކަންކަން ކުރުމަށް. އަޅުގަނޑު ބުނަން ބޭނުންވަނީ ތަނާ
آثاري ތަކެއްޗާ ތާރީޚީ ތަނުގެ ބައެއް ބަލަހައްޓަން ކޮމިޓީ. ދެން އެ މެމްބަރު-
ممبر الاستاذ عبدالله حميد ވިދާޅުވި ގޮތަށް ކުރިއަށް ގެންދަވާނެ ކަމަށް.
قانون ހުށަހަޅަން ބޭނުން بيان ދެއްވި ނަމަވެސް عام ގޮތެއްގައި ވިދާޅުވި
اصلاح ކުރުމަށް ކޮމިޓީއެއް އޮތީމެވެ. آثاري ތަކެތި ރައްކާކުރުމަށް ދިވެހި ملك އެއް ގޮތަކަށް
އެކަން ކުރަން ބޭނުން ކުރުމަށް ހުށަހެޅީމެވެ. އަޅުގަނޑު ދެކެނީ މި اصلاح
ކޮށް تائيد ކުރަމެވެ.

ސ. އަދި ޢިއްޒަތްތެރި ممبر ގެ سؤال ގެ جواب ދިނުމަށް ވަގުތު ހުރީތޯ؟
مجلس ގެ ރިޔާސަތުން سؤال ނިމުނީއެވެ.

ސ. އަތޮޅު މެމްބަރ الفاضل حسني محمد: جواب ދީވަޑައި ނުގަތުމަށް ވިދާޅުވިއެވެ.

ސ. އަތޮޅު މެމްބަރ الفاضل حسين ދަރުބާރުގޭ: ވިދާޅުވިއެވެ. އަޅުގަނޑު މިތަނުގައި سؤال ގެ جواب ދެއްވުނު ހަމައެކަނި ނިންމާލަދެއްވާ. އަޅުގަނޑަށް މަޢުލޫމާތުވާ ގޮތުގައި ބޮޑެތި ޤަދީމީ ތަންތަނާއި އެތަކެއް ތާރީޚީ ތަންތަން، مثال އެއްގެ ގޮތުން ހުކުރު މިސްކިތާއި އެހެނިހެން ތަކެއްޗާއި ދިވެހި ތާރީޚުގެ އެތައް ތަކެތި އެބަހުއްޓެވެ، آثارې ތަކެތި ބަލަހައްޓާނެ ކަމަށް ވަކި ޤާނޫނެއް ނެތުމުން އެ آثارې ތަކެއްޗަށް ގެއްލުން ލިބެމުން ދެއެވެ. އަޅުގަނޑަށް ހީވާގޮތުގައި މިކަން ގާނޫނަކުން ހިމާޔަތްކޮށްދޭން ޖެހެއެވެ. އަދި މިދުވަހު ވާހަކަ ދައްކަވާ الفاضل أحمد حلمي ގެ އަތޮޅު ތެރޭގައިވެސް ހުރި ބޮޑެތި ތަކެތި ހަމަ އެގޮތަށް ބަލަހައްޓަން ޖެހޭ. އެހެންވީމާ މިކަމަށް ދިމާވާ ގޮތަކުން ހަދަންވެއެވެ. އެހެންވީމާ މިގާނޫނު ހަރުދަނާކޮށް قديمي آثارې ތަކެތި ރައްކާތެރިކުރަން ޖެހެއެވެ.

ޏ. އަތޮޅު މެމްބަރ الفاضل عبدالله جميل: ވިދާޅުވިއެވެ. ސ. އަތޮޅު މެމްބަރ الفاضل حسني محمد ގެ سؤال ގެ جواب އަދި އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި ކަމެއް ނުކުރެއެވެ. އެއީ ގާތްގަނޑަކަށް 200 ވަރަކަށް އަހަރުގެ ކުރީގެ، ބޮޑެތި، މުހިއްމު ތަކެއްޗަށް ގޮތްތަކަށް ގެއްލުން ލިބެމުންދާތީއެވެ. އެހެންވީމާ މި قانون، ސ. އަތޮޅު މެމްބަރ ހުށަހެޅުއްވި ގާނޫނަށް، މިކަން ބަލާ بيان ކުރެއްވި ގޮތަށް ވުރެ އަވަހަށް، ވަކި آثارې ތަކެތި ބަލަހައްޓާ ބޭނުންވެއެވެ. ސ. އަތޮޅު މެމްބަރ ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ ގޮތަށް آثارې ތަކެތި ބަލަހައްޓަން ޖެހެއެވެ. އެހެންވީމާ ވ. އަތޮޅު މެމްބަރ އަދި އެ ގާނޫނަށް ތާއީދުކުރައްވާ މީހުންގެ ވާހަކަ ގަބޫލުކުރަމެވެ. އެހެންވީމާ އެގޮތަށް އަޅުގަނޑު تائيد ކުރަމެވެ.

މ. އަތޮޅު މެމްބަރ الفاضل موسى حسن: ވިދާޅުވިއެވެ. އަޅުގަނޑު ވާހަކަ ދައްކާނީ އަދި ކުރީގެ ވާހަކައެކެވެ. އަތޮޅުތަކުގެ ބޮޑެތި ތަކެތި ބަލަހައްޓާ، ސަރުކާރުން އެކަމާ حوال ވެ ތިބޭނެ ފަރާތެއް ނެތް، އެއީ އެފަދަ ތަކެތި ބަލަހައްޓަން ޖެހޭ ގޮތުގެ أصول އެއް ނެތީމައެވެ. މިގޮތުން އަދި މި ގާނޫނު ފާސްކުރުމަށް عدل ވަންތަ ގޮތެއް ހޯދުން ބޭނުންވެއެވެ.

ހިފާޒަތްކުރުމަށް، އެހެނިހެން ގޮތްގޮތުން ސަރުކާރުގެ ބޭނުމަށް ބަހައްޓާފައިވާ ތަކެތި ގެއްލުންދީފައިވާނަމަ
ވަކިން ބަލާނެ. ވީމާ އަޅުގަނޑު ފެނިގެންދޭ ގޮތުގައި މި ފަދަ ކަންތައްތަކުގައި ޤާނޫނީ ގޮތުން ހުކުމްކުރެވެން
ހުރި އެހެން ގޮތްތަކެއް ބަލައިލުމުގެ ބޭނުމުގައި ސަރުކާރުން ބަލަން ޖެހޭ ގޮތުން ޙަވާލުކޮށް އެ ކަމަކީ ކޮންކަމެއްތޯ
ބަލަން ބޭނުންވެއްޖެއްޔާ، އެ ކަމަކީ ބޮޑުކަމެއްގެ ގޮތުގައި ބެލެވޭނެ ކަމެއް ކަމުގައި ގަބޫލުކުރެވެނީ. އަދި
ދަޢުވާ ފެންނާނެ. ބޭނުންވާ ކަންކަން އެކަމެއް ހިނގައިދާ ގޮތަށް ބަލާފައި ހުކުމްކުރަން
ހުށަހެޅުމަށް އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުން ކަމެއް ވެސް ބަލާނެ ކަމަށް ތާއީދުކުރަނީ.

ރ. އަތޮޅު މެމްބަރ الفاضل عبدالله جميل : ޤާނޫނީ ގޮތުން އަޅުގަނޑު ދަންނަ ވަރަކުން އެއްބަސް
ބޭނުންވަނީ. އެއީ އެއްވެސް ސަރުކާރުގެ ތަނެއް ގެއްލުންދީފައިވާނަމަ އޭގެ ޖަޒާ ދެވޭނެ ގޮތެއް
ވާން ޖެހޭ.
ހުރިހާ ކަމެއް އަޅުގަނޑު ދަންނަ ގޮތުން
ގޮތް ހަމަޖެހިފައި ހުރީ ޤާނޫނީގޮތުން ބަލާފައި، ހުރިހާ ތަނެއްގެ ބާރު ވަކިވަކިން، ދ. އަތޮޅު މެމްބަރު ވިދާޅުވި
ވާން ޖެހޭ. އެހެންވީމާ، ހުރިހާ ކަމެއް. އެ ގޮތުގައި ކަމެއް ކުރުމުގައި ބޭނުންވާ ގޮތް ބެލޭނެ
ގޮތަކަށް އެކަށައަޅާލެވޭ. ވީމާ އެ ގޮތް ހިނގައިދާނެ خيال ކުރެވެނީ ކަމެއް ތަޙުޤީޤު ކުރެވޭ
ތަން ސަރުކާރުގެ އެއްވެސް ތަނެއް ވަކިކުރަން ބަލާއިރު ބޭނުންވާ ގޮތަށް ބަލަންޖެހޭ ކަންތައް ހުރިނަމަ
ހިފާނެ.

އަދި މިކަމުގައި ހުރިހާ އެއްވެސް ހިނދެއްގައި ސަރުކާރުގެ ބޭނުމަށް ހުރި ތަނެއް
ވަކިކޮށް ހުށަހަޅާ ސަރުކާރުން ހަމަޖެއްސުން ކިހިނެއްތޯ؟ އަޅުގަނޑު خيال ކުރަނީ އެކަމެއް ސަރުކާރު
ކަނޑައަޅާ ނަމަ.

ދ. އަތޮޅު ރައްޔިތުން މަޖިލީހުގައި ތިއްބެވި ބޭފުޅުންގެ ތެރެއިން ފ. އަތޮޅު މެމްބަރ الفاضل حسن احمد منيكو:
މިވާހަކަ ހިފާނެ. މިކަން ކިޔަވާލިޔުމުން ވިދާޅުވި ބައެއް ގޮތްތަކުން ސަރުކާރުގެ ބައެއް
ތަނެއްގެ ކަންތަކާ أصول ގުޅިގެން ވޭ. އަނެއްކާ قانون އާއި ހަމަޔަށް ވާ ގޮތަށް ޝަރުޢީ ބޮޑު ކަމެއް
ބަލާނެ ގޮތެއް ނެތުމުން قانون ގައި ހަމަޔަށް ވާން ޖެހޭ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ވިދާޅުވި
ހިފާނެ ކަމަށް ކިޔަމަންތެރިވުމަށް ތަޙުޤީޤު ކުރުމަށް، قانون ގަވާއިދާ ގުޅިގެން ކަމަށް ބެލޭނެ ގޮތެއް
ނެތް. ހިނގައި އެހެން ބޭފުޅުން ފާހަގަކުރެއްވި ކަމަކީ ކުރިއަށް ގެންދެވޭނެ ގޮތެއް ކަމަށް.
ހަމަ ބޭނުމަކީ، ކަމެއް ޙަވާލުކުރުމަށް ހިމެނޭ އަޅުގަނޑު، ހިފާނެ ގޮތް ހިނގައިދާނެ ބަޔަކު ވެސް

ދުރަވަރި އަދަބުތަކަށް. މިގޮތުން ބަދަލުވާ ބޮޑެތި ބަދަލުތަކެވެ. އެގޮތަށް ވަޒަންކޮށް
رئيس الجمهورية ގެ ދައުރުން ނުވަތަ ހިތްހަމަޖެހުން ނެތް މި ބަޔަކުގެ ސިޔާސަތަށް ހަމަ
ޖެހިފައިވާ ނުކުތާއެވެ. آثاري އެބަޔަކު ޝުކުރު ހަމަ އަޅުގަނޑުމެން އެދުނީ އަހަރެމެން
އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތެވެ.

ސ. އަތޮޅު މެމްބަރ الفاضل حسين ޒަކީ ޢުމަރު: ވިދާޅުވިއެވެ. އިންސާފުވެރިކަން ހޯދުމަށް
ދައުލަތުގެ ވަކިވަކި ބާރުތައް އަޅުގަނޑު ވަނީ ބަދަލުކުރެވިފައެވެ. ހަމައެކަނި އަޅުގަނޑު ވިސްނަނީ
ވެގެން. ސަރުކާރުން އަސާސީ ބަދަލުތަކާއިގެން ކުރިއަށް ގެންދިޔަ قانون އާއި ފުރިހަމަކޮށް ހުރި
ދެން ސަރުކާރުން އަސާސީ ބަދަލެއް ގެނައުމަށް قانون އާއި އިންސާނީ ޙައްޤު ނުލިބި
ސަރުކާރުން ބަދަލުކުރި ނިޒާމެއް ގެންދެވިއެވެ ބޭނުން ކުރާނެ ގޮތްތަކެއް ބޭނުންވަނީއެވެ. މި
مسألة ގެ ވާހަކަ ދައްކައިދިން عامّ رعيّة އަށް ގެންދަން އަޅުގަނޑު ދެކެނީއެވެ. އަދި އެ
އަސާސީ ޤާނޫނު ސަރުކާރުން އިސްލާހު ބޭނުންކުރިއެވެ! ސަރުކާރު ކުރިއަށް ގެންދާނީ
ވެ އަޅުގަނޑު ބޭނުން ކުރެވިފައެވެ. ބަޔަކު ޝުކުރު. السلطان محمد تكرفان الأعظم
ބޭނުން ކުރުމަށް ބެލި އެއީ ދިވެހި ރައްޔިތުންގެ أمانة އެއް ދިފާއު ކުރި ސަރ
ކަރާރު ބަލައި ދެއްވިއެވެ. އެބަދަލު މި ރަށް ދެކެން. ސަރުކާރުގެ ކުރިއަށް ގެންދަން
އެ ގޮތް ޖެހުން ދިވެހި ރައްޔިތުން އިސްލާމް ދީނުގެ ޤާނޫނު ބޭނުން ކުރާނެ عامّ رعيّة ނުވި
ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށް ސަރުކާރު ކުރަމުން ގެންދިޔައީއެވެ. އެހެންވީމާ
ހަމަ އެކަނި عامّ رعيّة ނުވަތަ އެކަން ދައުލަތުން ދަނެގަން ނުލިބޭނެއެވެ. ސަރުކާރަށް ކުރިއަށް
ދާ ގޮތަށް ވިސްނުން ޖެހޭނެއެވެ. އެހެންވީމާ އަޅުގަނޑު ވިސްނަނީ قانون އާއި —
ގުޅޭ މަސައްކަތަކީ އަސާސީ ބަދަލުތަކެއް ގެނައުމެވެ. މިގޮތަށް ބަލާއިރު ސަރުކާރުން ބޭނުން
ކުރާ ގޮތަށް ޤާނޫނު ބަދަލު ކުރުމަށް ބޭނުން ހަމަޖެހޭނެ ކަމަށް ބުނެވިދާނެއެވެ.

ރ. އަތޮޅު މެމްބަރ الفاضل عبدالله جميل: ވިދާޅުވިއެވެ. ސ. އަތޮޅު މެމްބަރ ވިދާޅުވި ފަދައިން،
ބޭނުންވާ ބަދަލުތަކެއް ގެނައުމަށް ދިވެހި ރައްޔިތުން ބޭނުން ވާނެ ޒަމާނުގައި ސަރުކާރުގެ
ގެންދިޔުމަށް ހުރި އަސާސީ ބަދަލުތަކާ ހަމައަށް ޤާނޫނީ ބާރު ލިބިގެން. އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި
قوم ނަ ކަންތައް ގެނައުމަށް ނުކުރެވުނު، ގެއްލުން ދެއްވާނެ ވަސީލަތްތަކާއި ގުޅިގެން ކުރަމުންދާނެއެވެ.
އަޅުގަނޑު ބޭނުން ކުރިއަށް ދިޔަ ކަމަށް ފެނިގެން އެ ސަރުކާރު ބަލައިގަތުމަށް ދިޔައީއެވެ. ދިން-

ފާސްނުވާ މިރޭގައި ވަކި ޤައުމަކާ މިސްރުގެ ހިނގުމަށް ތަމްރީނުވެގެން މިހާރުވެސް ބަލަނީ
ވެސް ފާރަވެރިކަމާ ނުލާ ނޫންވެއެއް. އަދިކަމުގެ އަޅުގަނޑު ހިތަށްއަރާގޮތުގައި މިހާރު ސަރުކާރުގެ ދެކުނު
ސަރުކާރުގެ ރޭވުން. ރަށުތަކުގެ ޤައުމީ ތަރައްޤީއަށް ޖެހިގެން ދިޔަ ރަށްރަށުގެ ހާލުތައް. އެހެން
ނަމަވެސް އަސާސީ ޤާނޫނުގައި މެންބަރުންނަށް ދިނުމަށް ކަނޑައަޅާ ވަޒީފާތަކާއި އަޅުގަނޑު
އަޅުގަނޑު ގެންދިއުމަކީ ދާއިރާގެ އަޅުގަނޑުމެން ވަކިން ހަމަޖެހިގެން ދިޔަ ގޮތެއް ނޫން. އެހެން
ވީމާ ދަންނަވަން ދާއިރާ އަޅުގަނޑު ގެންދިއުމަށް ރައްޔިތުންގެ ޙައްޤުތަކާ އަޅުގަނޑު ގެންދަވާށެވެ.
އިޞްލާޙު އަށް ވަނީ ދަންނަވާލަން. ވަނީ މެ ވަށައިގެން މެމްބަރު ހުށަހެޅި ފަރާތުން ގެންނަވާ ފަދަ
ވާ އިޞްލާޙު ގެނައުމަށް ބަލާ ފޮނުވަން. އަޅުގަނޑު ތާއީދު ކުރަމެވެ.

ރئیس الجمهوریة ގެ ممبر الفاضل މުޙައްމަދު ޒަރީރު: ޝުކުރިއްޔާ. އަޅުގަނޑު ދެކެނީ
مسألة އަކީ ކޮންމެ އަޅުގަނޑު ވިސްނާ ގޮތުން ތަފާތު ކުރަންޖެހޭ ނުކުތާއެއް. ދެން އަޅުގަނޑު
ދެން މިސާލަކަށް އަސާސީ قانون އަކީ ކޮބައިކަން، قواعد އަކީ ކޮބައިކަން އަޅުގަނޑު
ދެކޭ ދީން ގައި އެކަން ބަޔާން ކުރައްވާ ގޮތުން، އަޅުގަނޑު ދެކޭ ގޮތުގައި ހަމަ ދާއިރާއަކީ ދަތި -
ނުކުތާއެއް ވިދާޅުވި އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރާ ބަސް ހުށަހަޅަން ބޭނުމެއް ނުވާ ތަން
ނުވާނެ ކަމަށް. ދެން އަޅުގަނޑު ދެކޭ ތެރޭ ބޭރުގެ މެމްބަރުން، ވަކި ގަވާއިދެއް ގޮތުގައި
ގައި އެއީ ހަމަ قانون ގައި ބުނެދީފައިވާ ކަމެއް. އެހެންނަމަ ދެންވީ ދީން ގައި
ބަލާ ދާއިރާގެ ފަރާތުން ޤާނޫނަކަށް ވާގޮތަށް ބަލައިލާނަމަ. އަޅުގަނޑު ދެކޭ މިގޮތަށް އެކަމުގެ
ނަތީޖާއަކީ އެތައް ކަމެއް. އެހެން ނަމަވެސް އަޅުގަނޑު ދެކޭ ބައެއް ކަހަލަ ކަންތައް
ނުވޭ. ދެން އެކަމަށް ނުފެންނާނެ. އަދި ވީމާ ދެކެނީ އަޅުގަނޑު ދެކޭ ގޮތުގައި ވާހަކަ مسألة
އެއީ ހުށަހެޅި ދެ މެމްބަރު ممبر الأستاذ عبدالله حميد ވިދާޅުވި ވިސްނުމާ ބަޔާން ކުރެއްވި
ނުވާ ކަމަށް. ހިނގާ ކަމަށްވާނަމަ މިކަމާ ބެހޭގޮތުން ދެއްކެވި ވާހަކަފުޅު. އަދި ވީމާ
ފަރާތްތަކުން ހުށަހަޅާ ކަމެއް ނުކުރެވޭ. އަޅުގަނޑު ވިސްނާ ގޮތުގައި އެ ވިދާޅުވި
މިސާލު مثال ގެ ގޮތުން قانون ފާސްވާއިރު ގޮތެއް ނުކުރެވޭގޮތަށް ދެކޭއިރު آثاری ކަން
ހުރި ގޮތަށް ހަމައެކަނި، آثاری ކަންކަން ނެތިގެން އެކަމަކަށް ގިނަ رعیّة ން
قبول ނުކުރާ ނަމަ ކަންކަން ހުރެދާނެއެވެ. އެހެން دولة ން އެކަން ދެން آثاری ކަންކަން ގެނެސް
ތަކެތި ގެނައުމަށް ހުށަހެޅިއެވެ. އެހެން! އެކަންކަމަށް ކިޔާ އެކަން ދެކެނީ އެދުވަހު އެކަނި-
ވެސް عنایة ދެކުމަށް ނިސްބަތްވެއެވެ. މިސާލަކަށް ވީ އެއީ ދެކޭ ގޮތަށް آثاری

ޝުކުރު ދަންނަވަމުން އަޅުގަނޑު ދަންނަވަނީ ތާއީދުކުރަމުން ބޭނުމެވެ. އަޅުގަނޑުގެ الاستاذ عبدالله
حميد އެވިދާޅުވި ވާހަކައިން އަޅުގަނޑަށް آثاري ތަންތަން އާއި زيارة ކުރެވިފައިވާ —
ތަންތަނުގެ ސަރުކާރުގެ އެހެނިހެން ކޮންމެ ތަނެއް ރައްކާތެރިކުރަން ފަރުވާ
ބެލެހެއްޓުމަށް ހިނގާ قانون ފާސްކުރަން ކަމަށް އަޅުގަނޑު ދެކެން އެކަމާ
ގުޅިގެން އެވިދާޅުވީ. އަޅުގަނޑުގެ ޚިޔާލު ބަޔާން اصلاح ގެ ގޮތުން ފާސްކުރުމަށް
އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅަން إصلاح ގެ ގޮތުން ބަލައިގެން ގާނޫނުގެ ދަށުން —
ފާސްކުރެވޭ. އަޅުގަނޑުގެ އަޅުގަނޑު ވިދާޅުވި ގޮތަށް ބަލައިގެން ކަމަކަށް
الاستاذ عبدالله حميد ވިދާޅުވި ގޮތަށް ތާއީދުކުރަމެވެ.

ނ. އަތޮޅު މެންބަރު الفاضل حسني محمد ވިދާޅުވިއެވެ. އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން ބޭނުންވަނީ
ކޮބައިތޯއެވެ. އެއީ مثال އަށްވުރެ ގިނަ ތަނެއްގައި ވަރަށް آثاري ތަކެއް ހުރި
އެވެ. ސަރުކާރުން އެހެން ބަޔަކަށް ދޫކޮށްފައިވާ ބޭފުޅުންނަށް ހަދާ
އަދި ބަލައިގަނެވެ. އެކަން ކުރުމަށް ހަރަދުކުރަނީ US$ 50,000 އެވެ. އަ
ހަމަ ސަރުކާރުން US$ 50,000 ހޭދަކުރާ ބައިގައި ދޫކުރެވޭނެ ކަމަށެވެ.
އަޅުގަނޑުގެ ޚިޔާލަކީ ކަމެއް ސަރުކާރަށް ބަލައިގަނެ عدل ގައި ބަލައިގަނެވޭނެ ތޯއެވެ؟
އަޅުގަނޑު ދެކެނީ މި ބާވަތުގެ ކަންކަން ބަލައިގަނެ އަދި ގާނޫނުން ހިނގާނެ
ކަމަށް ބަލައިގަނެވޭ ކުރިން ތަން ބޭނުން ކުރާށެވެ.

ރ. އަތޮޅު މެންބަރު الفاضل علي محمد ވިދާޅުވިއެވެ. އަޅުގަނޑު ހިތަށްއަރާ ގޮތުގައި ކަމަ
ބައެއް ތަނެއް ގެ ތަރިކަ ކަމަށް ވީ ބަޔާން شريعة ގެ ހުކުމް. އަޅުގަނޑުގެ އެ ތަކެތި ބެލުން
ވިސްނައިގެން ގެނެސްވާ ބައިވެރިވުމާއި ގުޅޭ ތަކެތި ނަގައި ރައްކާތެރިކުރުމަށް ބަލަން
ގެންދެވޭނެ ކަމެއް ހަމަ ކަނޑައެޅުނުވާ. މިހެން ތިބި ގޮތަށް تاريخ ގައި ގުޅޭ
ބޭނުން ކުރާ بيان ގެ ތެރޭގައި ގެ ކަންކަމެވެ. އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި ގެ اصلاح
ގެންގުޅުން خاص ގޮތެއް نظر އާއި ގުޅޭ ގޮތަކަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަމެވެ.

رئيس الجمهورية ގެ ممبر الفاضل ابراهيم حلمي ދީދީ ވިދާޅުވިއެވެ. އަޅުގަނޑު ހިތަށް ފިކުރެއް އަރާ-
ގަނެފައިވާނަމަ ޖިބުތީގައި ކުރިޔަށް ހަމަ އެއް ގޮތަކަށްވެސް އަޅުގަނޑު އެނގޭނެ ގޮތަކުން ނޫން
ނެތެވެ. ހަމަ ޖިބުތީ ގެޔަށް ފަހުން ރިޕޯޓްތައް ދެކެވުނު ސަރަހައްދު ވެސް ހިނގަމުން
ގޮސް ލިބެން. ގަން އަތޮޅަށެވެ. ޖިބުތީ ވަލުޅަވި ފަހު ޖިބުތީ ދައުލަތް އަށް ނުވެ-
އެހެންވީމާ އެ ޖިބުތީ ދައުލަތް ހިނގާ مسئولية އެހީތެރިކަމަށް ޓަކައި ލިބެން ނަން-
ތެރެއިން ރައްޔިތުން މި مجلس އަކީ. އެހެނެއް. އެގޮތުގައި އެއްވެސް ސަރުކާރު
ނުވެއެވެ. تاريخى އެއް ސަރަހައްދަކީ ކޮބައިތޯ؟ އަދި އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި އެއް ބާވަތެއް
ވެސް އެހެން ކަމެކެވެ. އެކަމަ! قدار ހުރި އެއްޗެއް تاريخى އެއްޗެއް، آثارى އެއްޗެއް އޮތުން
ފަދައެވެ. ޖިބުތީގެ ސަރަހައްދު ހިމެނޭ ބިމެއް ހުރިކަން ނޭނގެއެވެ. އަދި ދިވެހިރާއްޖޭގައި ހުރި އެހެން
ބިމެއް ބަލާނެއެވެ. އަދި آثارى އެއްޗެއް ހުރިކަމަށް ހީވެސް ނުކުރެއެވެ. އެގޮތުގައި އަދި
ބޭނުންކުރަން ބޭރުގެ ބޭނުމަށް ދޫކުރެވެއެވެ. އެކަމުގައި ދެކެވޭ ބޭނުންތައް ނުކުރެވެ. އެހެންނަމަވެސް
ދިވެހިރާއްޖެއާ ބިރިޓިޝް دولة އާ ދެމެދުގައި ހެދި معاهدة ގަބޫލުކުރެވޭނެއެވެ. تعلّقاتين ގެ
ގޮތުންނާއި ހެދި معاهدة، އެހެރީ ގެންދަން ނުހެދޭ ވެސް ނުވެވޭނެއެވެ. أثرة ބޮޑު ކަމެއް އޮތްކަމެއް
ނެތެވެ؟ އަޅުގަނޑުގެ سؤال އަކީ އެ احميت، އެހެންވެއްޖެ ގޮތަށް ބޭނުންކުރާނެގޮތެވެ.
ބޮޑު دولة އާއި އަޅުގަނޑުމެން ތަފާތު ވިޔަސް ހެދި معاهدة އެއްވެ. އަޅުގަނޑު އެދެނީ
ފާސްކުރެވި ވެއްޖެ އެއްބާވަތެއް ދެނެހުރި އެގޮތަށް ސަރުކާރަށް ދަންނަވާލަން. އެހެންވީމާ ގާނޫނުގެ
ބޭނުމަށް ބަލައި ގަވާއިދު އަޅުގަނޑު ފެންނަނީ ދިވެހި ސަރުކާރުން سمال ގެ ތަރިކައާ ގުޅޭ
ގަވާއިދު ވާނީ އެވެ. އަޅުގަނޑު ބޭނުން ގާނޫނާ ދިމާކުރަން سمال ގެ ތަރިކައާ ގުޅޭ معاهدة،
އެކި އެއްވެސް ގޮތަކަށް ކަނޑައެޅޭ ފޯރުކޮށްދޭނެއެވެ. އެހެންވީމާ އަޅުގަނޑު ފެންނަނީ
ހަމަ އެއްގޮތަކުން ފޮނުވާލުމެވެ.

ބ. އަތޮޅުގެ ممبر الفاضل حسين ޒާހިރު ވިދާޅުވިއެވެ. އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަނީ ހިތާ
ބަލައި އެއްބަސް ވާނެ ގޮތަކަށް ގަބޫލުކުރެވޭ ބޭނުމަށް ތާއީދުކުރަން ހިފާ އެއްބަސްވުން ދެން
ނުދާނެއެވެ. އަޅުގަނޑު ދެކެނީ رئيس الجمهورية ގެ ممبر ދެއްކެވި ވާހަކަ ތާއީދު. تائيد
ކުރަމެވެ. އެއް ހިސާބު. އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލާ ވާހަކަ ބަލަ ސަރުކާރުން އެއްކޮށް ބޮޑު
ކަމެއްކަމަށް ބަލަނީ ރައްޔިތުން ގަބޫލުކުރާނެ. އެއް عدل ވެރި ބަޔަކު ދެއްކޭ ގޮތަކުން
ގަވާ އެ تعاون ހިނގައިދާން ފެއްސޭ ގޮތެއް ކުރެވޭނެއެވެ. މިގޮތުން ބޮޑު ބައެއް ގަބޫލުކުރާނެ —

ރަށްރަށުގެ ސަރުކާރުން عدل ވެރި ބަޔަކު ދެއްވާނެކަމަށް ބުނެފައި ކުރައްވާފައިވާ –
عبارات އެއް، މިއަދުވެސް ބަދަލުނުވެ ހުރުމަކީ [illegible] تائيد ކުރަނީމެވެ. އަދި
[illegible] އެއަށްވުރެ އަސާސީ މިއަށްވުރެ [illegible] ބާރުވެރިކަން ސަރުކާރުން
[illegible] قبول ކުރަމެވެ. އަދި [illegible]
[illegible] قوم [illegible]
[illegible]
[illegible]
قانون އެއް [illegible] قانون [illegible] قانوني [illegible]
[illegible]
[illegible] قوم [illegible] قانون [illegible] قانون [illegible]
[illegible] قانون
[illegible] قانون [illegible] تفصيل އެއް [illegible]
[illegible] تائيد [illegible] مجلس ގެ رئيس
[illegible]
[illegible] 4 [illegible]
[illegible] اصلاح [illegible]
[illegible] 4/5 ގެ اغلبية [illegible]
[illegible] 10 [illegible] مجلس ގެ رئيس
[illegible] 20 ..11 [illegible]

---

10 [illegible] جلسة [illegible] 30 ..11 [illegible]
[illegible]
جلسة [illegible] ممبر الفاضل عبدالله جميل [illegible] 20 ..11 [illegible]
[illegible]
[illegible] جلسة [illegible]
[illegible] رئيس الجمهورية ގެ ممبر الفاضل [illegible] محمد [illegible] تائيد [illegible]

The Library and Archives of People's Majlis

رئيس ވާހަކަ ދެއްކެވުމުން ބަޔަކުވެސް ދެކޮޅު ހުށަހަޅާފައި ނެތުމުން ރާއްޖޭގެ
مجلس ގެ اتفاق ލިބުނެވެ. މިހާރު، މެންބަރުން ވަނީ ބަޔަކު ތާއީދު ކުރައްވާފައެވެ -
އަށްވުމާއި مجلس ގެ رئيس قواعد ން جلسة ނިންމަވާލެއްވީ. جلسة ނިމުނީ 11.33
ގައެވެ. އެއަށް ހާޒިރުވީ 34 މެންބަރުންނެވެ.